

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Балтського психоневрологічного будинку-інтернату

09.01.2025

м. Одеса, 2025

I. ВСТУП

У межах реалізації проєкту «Регіональні групи національного превентивного механізму», що здійснюється Секретаріатом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з метою апробації моделі автономної роботи громадських моніторів у складі регіональних груп під час здійснення повторних відвідувань національного превентивного механізму до місць несвободи, 09.01.2025 регіональною групою НПМ Одеської області (далі – РГ НПМ) здійснено відвідування Балтського психоневрологічного будинку-інтернату (далі – інтернат, заклад, установа, ПНІ).

Відвідування здійснювали члени РГ НПМ:

Абдуллаєв Марат Абдуллаєвич, представник громадської організації (керівник РГ НПМ);

Жук Олексій Володимирович, представник громадської організації;

Фісюков Сергій Сергійович, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Інтернат знаходиться за адресою: вулиця Володимирська, будинок 2, м. Балта, Подільський район, Одеська область, 66101.

В.о. керівника закладу – Цуркан Олександр Петрович.

Згідно з Статутом Балтського психоневрологічного будинку-інтернату, затвердженим розпорядженням Одеської обласної ради від 30.12.2022 № 890/2022-ОР, установа є стаціонарним інтернатним закладом для соціального захисту, що утворюється для тимчасового або постійного проживання/перебування осіб із стійкими інтелектуальними та/або психічними порушеннями які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, соціально-побутового обслуговування, надання медичної допомоги, соціальних послуг та комплексу реабілітаційних заходів і яким згідно з висновком лікарської комісії за участю лікаря-психіатра не протипоказане перебування в установі

Заклад розрахований на перебування 180 осіб. На день відвідування у ПНІ перебувало 164 особи чоловічої статі (1 підопічний перебував на стаціонарному лікуванні), з яких ліжкових хворих – 44 особи, підопічних, які відносяться до маломобільних груп населення – 30 осіб, 10 підопічних – дієздатні особи, 154 особи – недієздатні. Встановлену групу інвалідності мають 165 осіб. 128 підопічних знаходяться під опікою закладу.

За 2024 рік заклад профінансовано на суму 36 457 322,00 грн, благодійної допомоги отримано на суму 1 606 344,00 грн.

Штатна чисельність працівників інтернату складає 164,0 штатних одиниць, з яких 3,5 шт. од. лікарських посад (2,0 шт. од. вакантні), 23,5 шт. од. середнього медичного персоналу (з них 14,0 шт. од. вакантні), 60,0 шт. од. молодшого медичного персоналу (з них 1,0 шт. од. вакантна), інші – 77,0 шт. од. (6,5 шт. од. вакантні).

Посадові інструкції персоналу містять пункт про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, як це передбачено статтею 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання. Окрім того, в день відвідування, РГ НПМ проведено інформаційно-просвітницький захід, в рамках додаткового навчання для працівників установи щодо прав осіб з інвалідністю, заборону катувань та інших видів неналежного поводження.

Заклад отримав ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики (реєстраційне досьє від 25.10.2017 № 2510/01-М) за спеціальностями психіатрія; молодшого спеціаліста з медичною освітою: сестринська справа за місцем провадження діяльності.

До складу медичного відділення інтернату входять: кабінет прийому підопічних лікарями, карантинна кімната, кабінет чергового медичного працівника, маніпуляційна, кабінет старшої медичної сестри, кабінет для зберігання лікарських засобів.

Медична документація зберігається окремо в кабінеті медичного працівника. Сума витрат на медикаменти на одного підопічного на один день складає 13,25 грн. Спеціалізована медична допомога підопічним надається на базі комунального підприємства «Балтська багатопрофільна лікарня» Балтської міської ради Одеської області. Медичні огляди вузькими спеціалістами проводяться 1 раз на рік. До проведення медичних оглядів залучаються наступні фахівці: лікар-невропатолог, лікар-психіатр, лікар-терапевт, лор-лікар, лікар-окуліст, лікар-офтальмолог, лікар-хірург/травматолог.

Підопічним проводиться флюорографічне обстеження органів грудної порожнини. Підопічні забезпечені: протипролежневими матрацами, функціональними ліжками, кріслами-колісними, палицями, ходунками, ортопедичним взуттям та іншими засобами реабілітації згідно з індивідуальними програмами реабілітації. У всіх підопічних установи наявні висновки лікарсько-консультативної комісії за участю лікаря-психіатра щодо доцільності їх перебування в інтернаті та необхідності встановлення чи припинення опіки або піклування над ними.

У медичних картках підопічних наявні індивідуальні програми реабілітації з відповідними відмітками про виконання призначених заходів. Заклад активно співпрацює з благодійними організаціями. На день відвідування заклад забезпечено виробами медичного призначення та лікарськими засобами.

На день відвідування всі підопічні мають укладені декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та отримують медичні послуги, передбачені програмою державних гарантій медичного обслуговування населення у 2024 році, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 22.12.2023 № 1394.

Всі підопічні ПНІ мають документи.

У 2023 році в ПНІ померло 7 підопічних (причиною смерті здебільшого встановлено серцево-судинну недостатність).

У 2024 році в ПНІ померло 4 підопічних (причиною смерті встановлено серцево-судинну недостатність та ракову інтоксикацію).

Підопічні забезпечені раціональним чотириразовим харчуванням.

У приміщенні харчоблоку відсутній неприємний запах, робочі поверхні та посуд чисті. Працівники, що залучені до робіт у харчоблоці, вчасно проходять медичні огляди, що підтверджено відповідними записами в особистих медичних книжках.

З метою контролю за дотриманням якості та безпечності харчових продуктів при приготуванні та реалізації готової продукції від кожної партії приготовлених страв кухарем відбирається добова проба.

Сума витрат на харчування одного мешканця на один день у закладі складає 100,36 грн.

Територія ПНІ огорожена, вхід і вихід з території здійснюється через пропускний пункт (фото 1).

Підопічні проживають у трьох житлових будівлях, дві з яких двоповерхові та одна одноповерхова. Другий поверх однієї з будівель не використовується, у зв'язку з рішенням про евакуацію підопічних та небезпекою проживання/перебування у вказаному житловому приміщенні. Підопічні з другого поверху розселені по іншим житловим кімнатам.

На першому поверсі однієї з будівель наявні зала для дозвілля та бібліотека. На другому поверсі розташовані кімнати для підопічних, які можуть себе обслуговувати. Розподіл по кімнатах житлового корпусу здійснюється медичним персоналом з урахуванням побажань, індивідуальних особливостей, віку, діагнозу та стану здоров'я підопічних.

У житлових корпусах вікна не заграбовані.

У закладі наявні два приміщення, які відповідно до Акту Подільського РУ ГУ ДСНС України в Одеській області та відділу з питань НСЦЗН Балтської міської ради Одеської області рекомендовано використовувати як найпростіші укриття. Загальна площа укриттів – 120 кв.м. Найпростіші укриття забезпечені місцями для сидіння (лежання), зокрема лавками, стільцями, ліжками (фото 2). Наявні баки для нечистот, запас води і їжі, аптечки (фото3).

На території закладу облаштовано місця для відпочинку, криті альтанки, лавки для відпочинку підопічних на свіжому повітрі (фото 4).

У закладі наявне власне підсобне господарство (фото 5).

У ПНІ облаштовано кімнати для відпочинку, у яких встановлено телевізори для колективного перегляду телевізійних передач (фото 6).

У кімнатах закладу проживає від чотирьох до семи підопічних. Природне та штучне освітлення в житлових кімнатах інтернату задовільне (фото 7).

Підопічні користуються власними речами, мають доступ до ліжок протягом дня та можуть вільно пересуватися інтернатом та територією закладу. Підопічні забезпечені підгузками та сезонним одягом.

Постільна білизна, одяг підопічних та засоби гігієни персоналізовано. Для здійснення санітарно-гігієнічних процедур адміністрацією закладу облаштовано душові кімнати, а також проводяться банні дні. Власними силами закладу проводяться дооблаштування банного комплексу.

У ПНІ наявні генератори, які повністю забезпечують належне функціонування інтернату у разі відключення електроенергії (фото 8).

На момент відвідування система опалення у закладі функціонує та забезпечує комфортний температурний режим у житлових та нежитлових приміщеннях. У санітарно-гігієнічних та житлових кімнатах, а також у харчоблоці наявна гаряча вода у системі водопостачання.

В інтернаті функціонує бібліотека, організовано дозвілля, підопічні займаються малюванням, ліпленням, складанням пазлів, мозаїки, збиранням конструкторів (фото 9). Підопічні мають змогу займатись грою у шахи, доміно, тенісом, волейболом. Окрім того, в житлових корпусах встановлено спортивні тренажери. У закладі підопічні активно залучаються до проведення культурно-масових заходів.

Адміністрація установи тісно співпрацює з громадськими організаціями та благодійними фондами.

На інформаційних стендах, які розміщені у кожному приміщенні закладу, наявна інформація про адреси і контактні дані посадових осіб, до яких підопічні та персонал можуть звернутися у разі порушення їх прав, інформація про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини тощо (фото 10).

Наявна скринька для заяв, скарг і пропозицій (фото 11).

Закладом проводиться робота з поновлення дієздатності підопічних.

Під час відвідування відбулося конфіденційне спілкування з 32 підопічними та 11 працівниками закладу.

Скарг на жорстоке поводження, якість догляду та умови проживання від підопічних не надходило.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування інтернату групою НПМ здійснено 17.10.2023, за результатами якого виявлено порушення прав на:

життя;

гідні умови проживання;

достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування та житло;

доступність, зокрема для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення;

професійну правничу допомогу;

охорону здоров'я та медичну допомогу.

За результатами попереднього відвідування НПМ вносились такі рекомендації:

1. Одеській обласній військовій адміністрації:

вжити невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав підопічних, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності інтернату;

передбачити фінансування для приведення у відповідність до вимог наказу Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 №579 «Про затвердження вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту» приміщень, які використовуються, як найпростіші укриття;

забезпечити приведення приміщення закладу у відповідність до національних та міжнародних стандартів, а також облаштування безбар'єрного фізичного оточення в закладі відповідно до вимог ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд»;

передбачити фінансування для здійснення ремонту та реконструкції приміщень ПНІ.

2. Балтському психоневрологічному будинку інтернату:

забезпечити дотримання вимог Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», здійснити санітарну обробку приміщень харчоблоку від тарганів;

розробити та дотримуватися безпекових заходів під час оголошення сигналу «повітряна тривога»;

забезпечити організацію взаємодії з центром з надання безоплатної вторинної правничої допомоги та доведення інформації до відома підопічних закладу;

здійснити облаштування житлових корпусів відповідно до норм ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд».

У ході відвідування встановлено, що рекомендації надані за результатом попереднього відвідування виконані частково, а саме:

підписано договір про співпрацю між закладом та Подільським місцевим центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги;

на постійній основі проводиться санітарна обробка приміщень харчоблоку; частково приведено приміщення, які використовуються як найпростіші укриття у відповідність до вимог наказу Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 №579 «Про затвердження вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту».

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України).

1. Незважаючи на наявність у закладі періодичних випадків отримання підопічними тілесних ушкоджень, медичними працівниками не складається довідка про фіксацію тілесних ушкоджень (форма первинної облікової документації № 511/о) відповідно до вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України (далі – МОЗ) від 02.02.2024 № 186. Відсутність належного

документування фактів тілесного ушкодження може перешкоджати ефективному розслідуванню випадків травмування у подальшому.

2. У закладі відсутній «Журнал реєстрації амбулаторних пацієнтів» (форма № 074/о), що є порушенням вимог наказу МОЗ від 14.02.2012 № 110 «Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування».

Вказане порушення усунуто за час написання звіту (фото 12).

3. У порушення Правил застосування фізичного обмеження та (або) ізоляції при наданні психіатричної допомоги особам, які страждають на психічні розлади, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 24.03.2016 № 240, у закладі відсутній «Журнал реєстрації застосування фізичного обмеження та (або) ізоляції при наданні психіатричної допомоги особам, які страждають на психічні розлади».

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 48 Конституції України).

4. У ході відвідування закладу групою НППМ встановлено перенаселення в окремих кімнатах інтернату, що є порушенням норм житлової площі на одну особу та не відповідає вимогам ДБН В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення» (далі – ДБН В.2.2-18:2007).

У більшості кімнат на одну особу припадає близько 4 м² житлової площі (фото 13). Зазначене порушує передбачені чинним законодавством норми площі на особу (8-10 м²).

5. Кімната карантину (для перебування новоприбулих підопічних) використовується за подвійним призначенням, окрім розміщення новоприбулих, використовується також для ізоляції інфікованих хворих. В кімнаті відсутні санітарно-гігієнічні приміщення (душова, туалет), кімната розрахована на дві особи без врахування забезпечення норм житлової площі, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-18:2007, пункт 6.2.2 Медичні приміщення.

6. У порушення Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, інвалідів та дітей-інвалідів в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених Міністерством соціальної політики України від 19.08.2015 № 857 (далі – Мінімальні норми), в кімнатах недостатня кількість твердого інвентарю, зокрема приліжкових тумб, стільців за кількістю місць, столів, шаф для зберігання речей.

7. Групою НППМ встановлено, що журнали температурного режиму та технічного обслуговування холодильного устаткування не ведуться, чим порушуються вимоги пункту 2 частини 1 статті 41 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів». Зазначене призводить до підвищеного ризику харчових отруєнь підопічних.

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних осіб (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю).

8. Не всі приміщення інтернату у повній мірі пристосовані до потреб осіб з інвалідністю та підопічних, які належать до маломобільних груп населення, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», а саме:

- заклад не обладнано ліфтом або підйомником;
- у коридорах житлових приміщень відсутні горизонтальні поручні для полегшення пересування маломобільним підопічним (фото 14);
- верхні і нижні сходи не промарковані та не контрастують у відношенні до інших сходок сходового маршу і до горизонтальних площадок сходового маршу;
- у санітарно-гігієнічних приміщеннях не встановлено поручні або інші пристосування.

Порушення права на повагу до приватного і сімейного життя (стаття 8 Європейської конвенції з прав людини).

9. У деяких санітарно-гігієнічних кімнатах житлового корпусу відсутні перегородки та дверцята, що створює незручності для підопічних під час здійснення гігієнічних процедур та порушує право на приватність (фото 16).

Зазначене створює умови, за яких неможливе забезпечення наявності позитивного терапевтичного середовища, що не відповідає пункту 34 розділу III Витягу з Восьмої Загальної доповіді Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводження чи покарання.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Одеській обласній військовій адміністрації, Одеській обласній раді:

- вжити заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності;
- забезпечити контроль за додержанням прав підопічних;
- розглянути можливість додаткового фінансування закладу для облаштування житлових корпусів відповідно до вимог ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд».

2. Балтському психоневрологічному будинку-інтернату забезпечити:

- ведення медичної документації відповідно до вимог чинного законодавства;
- дотримання норм житлової площі на одну особу;
- облаштування житлових кімнат інтернату відповідно до Мінімальних норм;

належне ведення журналу температурного режиму та технічного обслуговування холодильного устаткування;

облаштування житлових корпусів відповідно до норм ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд»;

дотримання права підпічних на приватність, а саме встановлення перегородок та дверцят у туалетних кімнатах.

Додатки: фотоматеріали на 4 арк. в 1 прим.

**Керівник регіональної групи
НПМ в Одеській області**

Марат Абдуллаєв

ФОТОМАТЕРІАЛИ

Фото № 1

Фото № 2

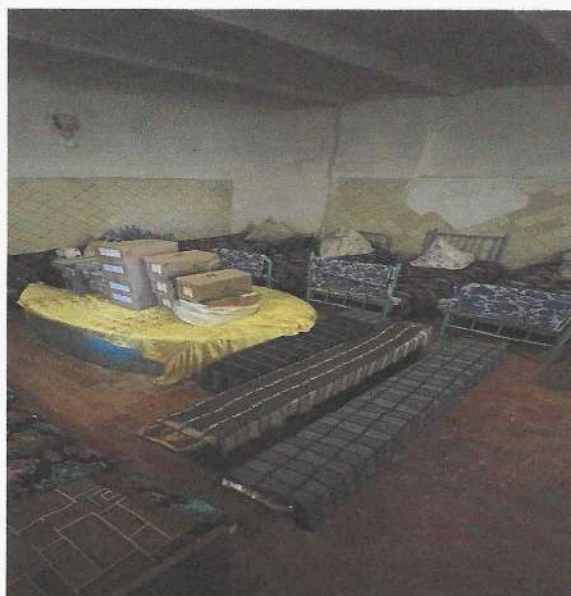

Фото № 3

Фото № 4

Φοτο Νο 5

Φοτο Νο 6

Φοτο Νο7

Φοτο Νο 8

Фото №9

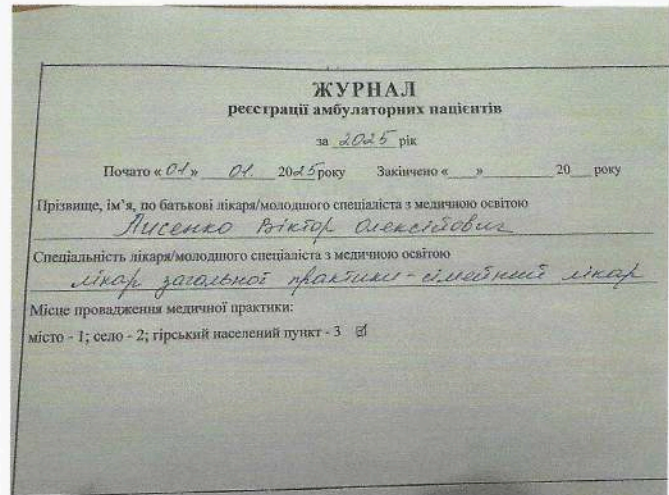
Фото № 10

Фото №11

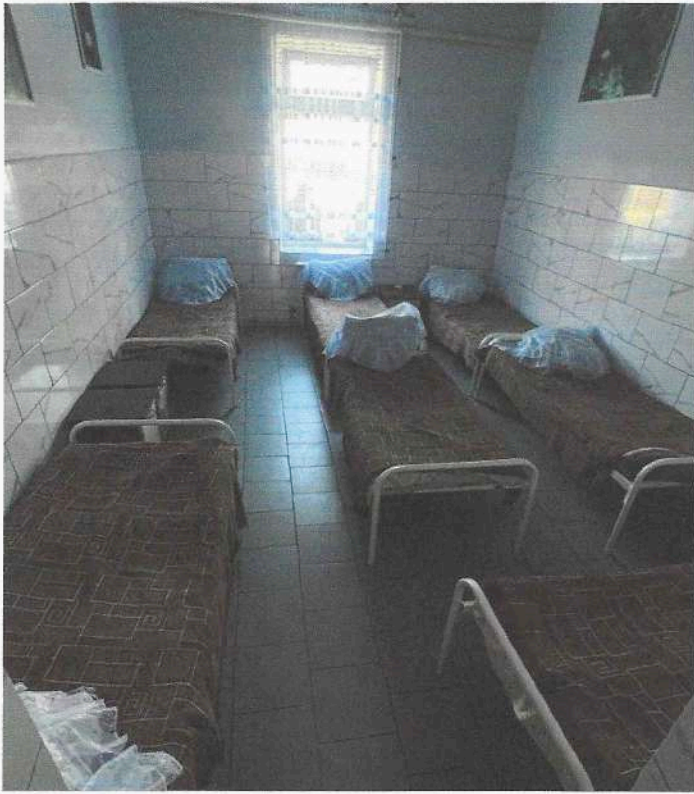

Фото № 12

Φοτο Νο13

Φοτο Νο14

Φοτο Νο 15

